

A szerb-magyar határra érkezett „migránskaraván”

Gyorselemzés

2020. február 7.

A Migrációkutató Intézet legfrissebb gyorselemzésében a magyar-szerb határon kialakult helyzetet tekinti át az úgynevezett „migránskaravánok” múltbeli tapasztalatainak felelevenítésével. A Balkánon feltorlódott több mint 100 000 nemzetközi migráns megfelelő utánpótlást biztosít hasonló akciók jövőbeli szervezéséhez, amelyben bizonyos – egyelőre nem ismert – csoportok meglehetősen aktívnak mutatkoznak. A korábbi amerikai és európai példákhoz hasonlóan a déli határon történtek is komoly szervezettségre utalnak. A mostani kezdeményezés egyértelműen egy Magyarországgal szembeni nyomásgyakorlási kísérletként értelmezhető, amely a nemzetközi közvélemény szimpátiájának elnyerésére irányult. Bár a szerb hatóságok sikeresen akadályozták meg az események eskalációját, a jövőben is minden adott ahhoz, hogy hasonló képsorok játszódjanak le a déli határon.

Előzmények

2020. február 6-án helyszíni beszámolóik szerint 4-500 (közel-keleti és észak-afrikai) migráns gyűlt össze a magyar-szerb határ szerbiai oldalán (Kelebiánál), hogy átjussanak Magyarországra, és onnan folytassák útjukat Nyugat-Európa felé. A mostani események nem előzmény nélküliek: 2019-től érdemben nőtt az ún. kelet-mediterrán (Törökország-Görögország) migrációs útvonalon érkezők száma. Miközben a Földközi-tenger medencéjében összességében már csak annyian léptek illegálisan az EU területére, mint 2013-ban, a Frontex adatai szerint Görögországot 82 000 ember érte el, ami 46%-os éves alapú növekedésnek felel meg.¹ A stabil utánpótlásának köszönhetően a Balkánon összességében 100 000 feletti létszámban torlódhattak fel úgy, hogy csak a főbb görög-szigeteken 41 000 személy tartózkodik jelenleg.² Az elmúlt években az érkezők már elsősorban nem Szerbián keresztül igyekeztek belépni az Unió területére, hanem Bosznia-Hercegovinából kívántak átjutni Horvátországba. Mindeközben azonban Szerbián is állandósult egy közepes intenzitású migrációs nyomás: az országba belépők egy jelentős része Bosznia irányába indult, de több ezren voltak azok is, akik nem mondtak le a magyarországi bejutásról. A balkáni élénkülés érezhető volt a hazánkba történő illegális belépési kísérletek számának meredek emelkedésében is (különösen 2019 utolsó heteiben).³

Mi az a „migránskaraván”?

A kifejezést az Amerikai Egyesült Államokat célzó, csoportos, szervezett illegális migrációs mozgás leírására használták az elmúlt években. A jellemzően Guatemalából, Hondurasból, El Salvadorból útnak indulók karavánjai az eddigi tapasztalatok alapján Mexikó területén akár tízezer főre is duzzadhatnak. A legutóbbi ilyen akció keretében január 31-én 8 000 ember kelt útra Hondurasból az USA felé.⁴ A mexikói hatóságok – amerikai nyomásgyakorlásra –

¹ <https://frontex.europa.eu/media-centre/news-release/flash-report-irregular-migration-into-eu-at-lowest-level-since-2013-n5pHiA> (letöltve: 2020. 02. 06.)

² <https://www.bbc.com/news/world-europe-51204084> (letöltve: 2020. 02. 06.)

³ http://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/hatarinfo/illegalis-migracio-alakulasa?weekly_migration_created%5Bmin%5D=2019-01-01+00%3A00%3A00&weekly_migration_created%5Bmax%5D=2020-01-01+00%3A00%3A00 (letöltve: 2020. 02. 06.)

⁴ <https://www.dailymail.co.uk/news/article-7952525/Second-wave-asylum-seekers-Honduras-make-8-000-strong-Devils-Route-caravan.html> (letöltve: 2020. 02. 06.)

igyekeznek hatékonyabban védeni határaikat, így többször került már sor a karavánok feloszlására könnygázzal.⁵

Hasonló kezdeményezésekről számolt be tavalyi gyorselemzésében a Migrációkutató Intézet is.⁶ 2019 márciusában egy törökországi és egy görögországi szervezés keretében toborozták a Nyugat-Európába vágyó személyeket a Facebookon. A szervezők erőfeszítései ellenére – és a görögországi hatóságok fellépésének köszönhetően – végül mindössze alig ezren gyűltek össze az észak-macedón-görög határ közelében, amiben szerepet játszhatott a szervezők által előidézett egyfajta „információs káosz” is.

A migránskaravánok előnye a résztvevők számára, hogy a csoportos bevándorlás – az egyéni utazással összevetve – nagyobb biztonságot ígér az embercsempészekkel és egyéb szervezett bűnözői csoportokkal szemben. A karavánok fontos jellemzője az eddigi tapasztalatok alapján, hogy különböző közösségimédia-felületeken és telefonos üzenetküldő alkalmazások segítségével szervezik őket. Miközben ez rendkívül hatékonynak bizonyulhat nagyobb tömegek mozgatására is, egyúttal kiváló terepet jelent a dezinformációk terjesztésére is (ld. a fenti görög példát, ahol a határok megnyitásával hitegették a csatlakozókat). A szervezethez másik kézzelfogható jele, hogy a karavánokat rendszerint külön orvosi csapat, tolmácsok és egyéb kisegítő személyek kísérik.

Kik szervezik?

A migrációs szakirodalom is foglalkozik az illegális migrációt segítő ún. közvetítők szerepével. Egy olasz szociológus a közvetítők különböző kategóriáit különböztette meg, amelyek között megtaláljuk például az egyszerű hivatali ügyintézőket, az illegális bevándorlókat foglalkoztató munkaadókat, vagy éppen a bevándoroltatást meggyőződésük és egyéb érdekek alapján segítő nem kormányzati szervezeteket (NGO), és természetesen magukat az embercsempészeket is.⁷

Az úgynevezett karavánok tekintetében a szervezők kilétéről tudjuk a legkevesebbet. Miközben például Amerikában Trump elnök és más republikánus politikusok korábban baloldali szervezeteket vádoltak meg a karavánok szervezésével, ezt eddig nem sikerült bizonyítani.⁸ Egy korábbi közép-amerikai karaván szervezésénél a külső befolyás lehetősége is felmerült, amikor egy ismert hondurasi közéleti személyiség hamis Facebook-profilját használva népszerűsítették a karavánt, éppen az amerikai időközi választások elé időzítve azt.⁹

A tavalyi görögországi és törökországi kezdeményezések mögött konkrét (ál?)nevet és (ál?)szervezetet is találtunk az e célra létrehozott oldalakon. Ugyanakkor fontos rögzíteni, hogy a közösségimédia-felületek és az egyéb kommunikációs csatornák kellő anonimitást és

⁵ <https://www.aljazeera.com/news/2020/01/human-rights-mexico-blocks-migrant-caravan-headed-north-200124013247449.html> (letöltve: 2020. 02. 06.)

⁶ <https://www.migraciokutato.hu/hu/2019/03/28/gorogorszagban-rekedt-migransok-remenysugar-karavan-elnevezesu-kezdemenyezeserol/> (letöltve: 2020. 02. 06.)

⁷ Maurizio Ambrosini (2016): Why irregular migrants arrive and remain: the role of intermediaries. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/1369183X.2016.1260442> (letöltve: 2020. 02. 06.)

⁸ Soros György neve is elhangzott e vonatkozásban. <https://www.foxnews.com/politics/trump-claims-democrats-could-be-funding-migrant-caravan-as-pence-blames-leftist-groups>; <https://www.thedailybeast.com/report-ex-senate-secretary-kelly-johnston-spread-george-soros-conspiracy-theory-about-migrant-caravan> (letöltve: 2020. 02. 06.)

⁹ <https://www.buzzfeednews.com/article/kenbensinger/a-mysterious-imposter-account-was-used-on-facebook-to-drum> (letöltve: 2020. 02. 06.)

rejtettséget nyújthatnak, így a szélesebb nyilvánosság vélhetően nem kap teljes képet a szervezői háttérről (legfeljebb az illetékes hatóságok).

A mostani eset

A 2020. február 6-i események több fontos tanulsággal szolgáltak. Azon túl, hogy a Balkánon tartózkodó több mint 100 000 ember bőséges utánpótlást jelent nagyobb tömegek megjelenéséhez is (ld. „kínálati oldal”), a látottak alapján egyértelműen egy jól szervezett akcióról van szó. Teljesen életszerűtlen, hogy 500 ember egyidejűleg, bármilyen koordináció nélkül, spontán módon elindul a határ felé. Az eddig rendelkezésre álló információk alapján a mostani kezdeményezés is a közösségi médiában szerveződött. A magas szintű szervezethez utal a nők és a gyermekek célzott felhasználása és első sorokba történő elrendezése is, amivel az – egyelőre nem ismert – szervezők sikeresen ki tudták hangsúlyozni a kialakult helyzet (egyébként létező) humanitárius aspektusát (a biztonsági vonatkozásokat természetesen teljesen figyelmen kívül hagyva). A magyar közmédia helyszíni beszámolóin jól látszódott az is, hogy vélhetően előre kijelölt személyek tárgyaltak a magyar határőrökkel a kerítés mellett. A külső szervezőerők meglétére utal a szerb védelmi miniszter nyilatkozata is, aki szerint a határhoz érkezett embereket manipulálták, és a megnyíló határzár ígéretével hitegették őket (állítása szerint különböző NGO-k).¹⁰

A mostani akciót nem lehet másképp értelmezni, mint egy Magyarországgal szembeni nyomásgyakorlási kísérletet, amelyben a cél a nemzetközi közvélemény szimpátiájának elnyerése volt. A kezdeményezés a szerb hatóságok beavatkozásának köszönhetően eredménytelenül zárult, de az illegális migrációval szembeni küzdelem a fentiek tükrében a jövőben is kiemelt fontosságú marad.

---

¹⁰ <https://balkaninsight.com/2020/02/07/migrant-convoy-in-serbia-turned-back-at-hungarian-border/> (letöltve: 2020. 02. 07.)